

การบริหารสถานศึกษาตามหลักพรหมวิหาร 4 ของผู้บริหารสถานศึกษา ในสังกัดสำนักงาน
เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1
ADMINISTRATION OF EDUCATIONAL INSTITUTIONS ACCORDING TO THE FOUR
SUBLIME STATES OF MIND OF EDUCATIONAL INSTITUTION ADMINISTRATORS
UNDER THE OFFICE OF PHRA NAKHON SI AYUTTHAYA PRIMARY EDUCATIONAL
SERVICE AREA 1

^[1]นภารัตน์ กุลสิริรัตกุล Naparat Kulsiriratkul ^[2]พีรวัดน์ ชัยสุข Peerawat Chaisuk

^[3]อินธา ศิริวรรณ Intha Siriwan ^[4]สุทธิศ สวัสดิ์ Suthit Sawaddi

^[1] ^[2] ^[3] ^[4] มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Thailand
Corresponding Author E-mail: Naparat596@hotmail.com

Article Received: May 13, 2024, Revised: August 23, 2024, Accepted: August 25, 2024

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) ศึกษาความต้องการจำเป็นของการบริหารงานสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา 2) เพื่อศึกษาวิธีการบริหารงานสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา 3) เพื่อเสนอแนวทางการบริหารงานตามหลักพรหมวิหาร 4 ของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 ซึ่งมีรูปแบบวิธีวิจัยแบบผสมวิธี เชิงปริมาณใช้แบบสอบถามกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ผู้บริหารและครู จำนวน 121 คน สถิติที่ใช้คือค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าความต้องการจำเป็น และเชิงคุณภาพใช้แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง ผู้ให้ข้อมูลสำคัญจำนวน 5 รูป/คน สถิติที่ใช้เป็นแบบวิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพความต้องการจำเป็นของการบริหารงานสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 โดยภาพรวม พบว่าความต้องการจำเป็นที่มีความต้องการมากที่สุด เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านการบริหารงานทั่วไป (PNImodified =0.193) ด้านการบริหารงานวิชาการ (PNImodified=0.190) ด้านการบริหารงานบุคคล (PNImodified =0.180) และด้านการบริหารงานงบประมาณ (PNImodified =0.162) 2) ผลการศึกษาวิธีการบริหารสถานศึกษา ตามหลักพรหมวิหาร 4 ของผู้บริหารสถานศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 มีดังนี้ 2.1) ด้านการบริหารงานทั่วไป มีการส่งเสริมการประสานงานกับทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง โดยใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัย สามารถเข้าถึงแหล่งข้อมูลข่าวสารได้อย่างรวดเร็ว 2.2) ด้านการบริหารงานวิชาการ ผู้บริหารสถานศึกษาควรส่งเสริมการแก้ปัญหาในการจัดการเรียนการสอนด้วยการให้ครูผู้สอนทำวิจัยในชั้นเรียน เพื่อแก้ปัญหาผู้เรียน มีการส่งเสริมการพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีในการจัดการศึกษา 2.3) ด้านการบริหารงานบุคคล มีกำหนดแผนงานบุคลากรทำงานให้สอดคล้องกับแผนพัฒนาการศึกษา มีการสรรหาและบรรจุแต่งตั้งบุคลากรที่เกี่ยวข้องในแต่ละด้าน 2.4) ด้านการบริหารงานงบประมาณ จัดให้มีการจัดทำแผนการประมาณรายรับรายจ่ายอย่างเหมาะสม มีการแต่งตั้งผู้รับผิดชอบในการจัดระบบการบริหารการเงิน บัญชี และพัสดุ ที่ชัดเจน มีการจัดทำบัญชี การตรวจสอบและควบคุมดูแลการใช้จ่ายให้เป็นไปอย่างเหมาะสม หากใช้หลักพรหมวิหาร 4 มาประยุกต์ใช้ในการบริหารงานจะนำไปสู่การบริหารงานที่มีประสิทธิภาพตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ 3) แนวทางการพัฒนาการบริหาร

สถานศึกษา ตามหลักพรหมวิหาร 4 ทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ ด้านการบริหารงานวิชาการ ส่งเสริมการทำวิจัยในชั้นเรียน พัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีการศึกษา เพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้ภายในสถานศึกษา ด้านการบริหารงานงบประมาณ จัดทำแผนการประมาณรายรับรายจ่ายอย่างเหมาะสม มีการแต่งตั้งผู้รับผิดชอบที่ชัดเจน มีระบบการตรวจสอบการใช้จ่ายอย่างมีประสิทธิภาพตามแผนปฏิบัติการ มีการติดตามและการตรวจสอบการใช้งบประมาณอย่างเที่ยงตรงและโปร่งใส ด้านการบริหารงานบุคคล กำหนดแผนงานบุคลากร ทำงานให้สอดคล้องกับแผนพัฒนาการศึกษา มีการสรรหาและบรรจุแต่งตั้งบุคลากรที่เกี่ยวข้องในแต่ละด้าน มีการจัดทำระบบทะเบียนประวัติข้าราชการครูและบุคลากร ด้านการบริหารงานทั่วไป ส่งเสริมการประสานงานกับทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง โดยใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัย สามารถเข้าถึงแหล่งข้อมูลข่าวสารอย่างรวดเร็ว ตามองค์ความรู้

คำสำคัญ: การบริหารสถานศึกษา, หลักพรหมวิหาร 4, ผู้บริหารสถานศึกษา

ABSTRACT

The research objectives were as following: 1) To study the needs and necessities of educational institution administration of educational institution administrators, 2) To study educational institution administration methods of administrators of educational institutions, and 3) To propose guidelines for educational institution administration according to the Four Sublime States of Mind (Brahmavihāra) of educational institution administrators under the jurisdiction of the Office of Phra Nakhon Si Ayutthaya Primary Educational Service Area 1. This study used a mixed method research. The data of quantitative research were collected by questionnaire from 121 administrators and teachers. The statistics used were mean, standard deviation and necessary needs. The qualitative data were collected by semi-structured interviews with 5 key- informants and analyzed by content analysis. The research results found that: 1) The needs and necessities of educational institution administration of educational institution administrators under the jurisdiction of the Office of Phra Nakhon Si Ayutthaya Primary Educational Service Area 1 were at a high level overall. In descending order, the highest level was on general administration (PNI_{modified} =0.193), followed by academic administration (PNI_{modified}=0.190), personnel management (PNI_{modified} =0.180) and budget management (PNI_{modified}=0.162) respectively. 2) The methods of educational institution administration according to the four principles of Brahmavihāra of educational institution administrators under the jurisdiction of the Office of Phra Nakhon Si Ayutthaya Primary Educational Service Area 1 were as following: 2.1) General administration; there were supporting and cooperation with other organizations through modern technology. 2.2) Academic administration; classroom research, media development and technology development should be supported by schools. 2.3) Personnel management; human resource planning and working load should be matched with educational development plan. 2.4) Budget management; the income and expenditure estimation plans, a person responsible for organizing a financial, accounting and supplies management system, and inspecting and

supervising spending should be set up and arranged. If the 4 principles of Brahmavihāra were applied in management, it would lead to efficient management according to the set goals.

3) The guidelines for educational institution administration according to the four principles of Brahmavihāra of educational institution administrators under the jurisdiction of the Office of Phra Nakhon Si Ayutthaya Primary Educational Service Area 1 in all four areas were: in academic administration; to promote classroom research, innovative media development and educational technology for learning development and management in educational institutions. Budget management; to have estimate income and expenses plan, persons responsible for budget management, a system for monitoring expenditures according to the action plan, and tracking and auditing of the budget with precision and transparency. Human resource management; to set up personnel work plans in line with the educational development plan, recruitment and appointment of personnel with specific qualifications and skills, and a registration and bio-data system of teachers and personnel. General administration; to promote coordination with all relevant sectors by using modern technology and quick access to information sources according to the body of knowledge.

Keywords: Administration of Educational Institution, The Four Sublime States of Mind (Brahmavihāra), Educational Institution Administrators

บทนำ

การบริหารการศึกษาในปัจจุบันนี้ได้มีการพัฒนาและเปลี่ยนแปลงโดยยึดแนวทางตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ ตามมาตรา 39 ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 กำหนดให้กระทรวงกระจายอำนาจบริหารจัดการ 4 ด้าน คือ การบริหารวิชาการ การบริหารงบประมาณ การบริหารบุคคล และการบริหารทั่วไป (สำนักงานปฏิรูปการศึกษา, 2545) ไปยังคณะกรรมการและสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษา ทำให้ผู้บริหารสถานศึกษาจำเป็นต้องมีการกำหนดบทบาทของตนหลายอย่าง ในการบริหารจัดการสถานศึกษาของตนให้สามารถขับเคลื่อนไปสู่การเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ โดยต้องมีการกำหนดบทบาทของตนเองให้ชัดเจนในฐานะที่เป็นผู้นำสถานศึกษาและจำเป็นต้องกำหนดบทบาท ในการดำเนินงานกับคณะบุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับสถานศึกษาเพื่อให้มีการประสานความร่วมมือในการทำกิจกรรมภายในสถานศึกษาร่วมกันรวมทั้งการกำหนดบทบาทในการบริหารจัดการภาระงานทั้งระบบของโรงเรียนให้ดำเนินไปได้อย่างเป็นระบบและมีความชัดเจน ผู้บริหารที่มีประสิทธิภาพในการบริหาร ต้องมีความรู้ความสามารถทางการบริหารงานจะต้องใช้ทั้งศาสตร์และศิลป์ที่มีตลอดทั้งประสบการณ์นำมาใช้ในการบริหารงานให้ได้ทั้งงานและได้ทั้งน้ำใจของเพื่อนร่วมงาน

การบริหารสถานศึกษาให้บรรลุเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพนั้น ผู้บริหารจะต้องมีความรู้ความสามารถและเข้าใจแบบแผนวิธีการขั้นตอนต่างๆ ในการปฏิบัติงานไว้อย่างเป็นระบบและสอดคล้องตามมาตรา 22 ว่าด้วยการจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาจึงมีบทบาทที่สำคัญอย่างยิ่งในฐานะผู้นำหลัก ซึ่งมีภาระหน้าที่สำคัญ คือ

เป็นผู้นำทางการศึกษา มีความรับผิดชอบในการบริหารงานด้านต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง และสอดคล้องกับ มาตรา 39 (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ สำนักงานนายกรัฐมนตรี, 2553) ได้กำหนดให้มีการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา เพื่อให้เกิดประสิทธิผลของโรงเรียน (รุ่ง แก้วแดง, 2544) โดยกำหนดบทบาทในการบริหารจัดการภาวะงานทั้งระบบของสถานศึกษาให้ดำเนินไปได้อย่างเป็นระบบ และมีความชัดเจนในการดำเนินงานตามเป้าหมายที่ได้กำหนดไว้โดยเน้นการพัฒนาผู้เรียนเป็นสำคัญ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2542)

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 ได้ดำเนินการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานตามภารกิจที่ได้รับมอบหมาย โดยกำหนดวิสัยทัศน์ไว้ว่า “สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 เป็นองค์กรที่สร้างคุณภาพประชากรวัยเรียน สู่อัจฉริยะที่ยั่งยืน” โดยมีพันธกิจ 1) จัดการศึกษาเพื่อเสริมสร้างความมั่นคงของสถาบันหลักของชาติและการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข 2) พัฒนาผู้เรียนให้มีความสามารถความเป็นเลิศทางวิชาการเพื่อสร้างขีดความสามารถในการแข่งขัน 3) พัฒนาศักยภาพและคุณภาพผู้เรียนให้มีสมรรถนะตามหลักสูตรและคุณลักษณะในศตวรรษที่ 21 4) สร้างโอกาส ความเสมอภาค ลดความเหลื่อมล้ำ ให้ผู้เรียนทุกคนได้รับบริการทางการศึกษาอย่างทั่วถึงและเท่าเทียม 5) พัฒนาผู้บริหาร ครู และบุคลากรทางการศึกษาให้เป็นมืออาชีพ และ 6) จัดการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ยึดหลักปรัชญาของ เศรษฐกิจพอเพียง และเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals: SDGs) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 มีนโยบายการดำเนินงานขับเคลื่อนคุณภาพการศึกษา โดยมุ่งพัฒนาองค์กรสู่ความเป็นเลิศ

ด้วยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะทำการศึกษา เรื่อง การบริหารสถานศึกษาตามหลักพรหมวิหาร 4 ของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 เพื่อนำผลการวิจัยที่ได้มาปรับใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อการกำหนดและพัฒนาระดับการบริหารสถานศึกษา ในการบริหารงานอย่างเหมาะสมตลอดจนสามารถนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์โดยใช้เป็นแนวทางในการพิจารณาปรับปรุงหรือพัฒนาการบริหารงาน สามารถบูรณาการกับหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา โดยเฉพาะหลักพรหมวิหาร 4 ให้เกิดประสิทธิภาพต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาความต้องการจำเป็นของการบริหารงานสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1
2. เพื่อศึกษาวิธีการบริหารงานสถานศึกษาตามหลักพรหมวิหาร 4 ของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1
3. เพื่อเสนอแนวทางการบริหารงานตามหลักพรหมวิหาร 4 ของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบผสมวิธีโดยมีวิธีดำเนินการวิจัยดังนี้

1. ประชากร ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 จำนวน 176 แห่ง รวม 176 คน กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัด

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 จำนวน 176 แห่ง รวม 121 คน ซึ่งได้มาจากการกำหนดกลุ่มตัวอย่างตามตารางเครซี่และมอร์แกน โดยการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

2. ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ได้แก่ ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการบริหารสถานศึกษา จำนวน 5 รูป/คนโดยผู้วิจัยได้ทำการเลือกตามสัดส่วน ดังนี้ 1) ผู้บริหารสถานศึกษาจำนวน 3 คน 2) พระภิกษุ จำนวน 2 รูป ด้วยการเลือกแบบเจาะจง

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

3.1 แบบสอบถาม โดยมีการสร้างแบบสอบถามดังนี้ 1) ศึกษาหลักการเกี่ยวกับการบริหารสถานศึกษา ของผู้บริหารสถานศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 จากตำรา เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง 2) กำหนดกรอบแนวคิด และวัตถุประสงค์ในการสร้างเครื่องมือการวิจัย 3) ดำเนินการสร้างเครื่องมือวิจัยและนำเสนอร่างเครื่องมือการวิจัยต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์เพื่อพิจารณาความถูกต้องและความครอบคลุมของเนื้อหาข้อบกพร่องของภาษา และให้การเสนอแนะเพื่อทำการปรับปรุงแก้ไขตรวจสอบความเที่ยงตรงตามเนื้อหา (Content Validity) และให้คำแนะนำในการปรับปรุงข้อความและความถูกต้องของแบบสอบถาม 4) นำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบจากอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์เรียบร้อยแล้ว ไปให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 คน เพื่อพิจารณาตรวจสอบความเที่ยงตรงตามเนื้อหา (Content Validity) ความครอบคลุมของเนื้อหา ความถูกต้อง ความสมบูรณ์ของข้อความคำถามของตัวแปร โดยวิธีการวิเคราะห์หาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อความคำถามกับเนื้อหาที่ต้องการวิจัย (Item-Objective Congruence Index IOC) และเลือกข้อความที่มีค่าดัชนีความสอดคล้องตั้งแต่ 0.5 ขึ้นไป 5) นำแบบสอบถามที่ผ่านการหาความเที่ยงตรง (Validity) และปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองใช้ (Try out) กับกลุ่มตัวอย่างที่ไม่ใช่กลุ่มเป้าหมาย จำนวน 30 คน นำข้อมูลที่ได้จากการทดลองใช้มาคำนวณหาความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามโดยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha coefficient) ตามแบบของครอนบาค (Cronbach) เกณฑ์ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามที่เหมาะสม 0.978 ขึ้นไป 6) นำเครื่องมือไปใช้จริงเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูล โดยแบบสอบถามแบ่งออกเป็น ดังนี้ ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ วุฒิการศึกษาสูงสุด ประสบการณ์ในการทำงาน สถานที่ทำงาน ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 ตามขอบเขตของการวิจัยครั้งนี้จำนวน 4 ด้าน

3.2 แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง สำหรับใช้สัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) จำนวน 5 รูป/คน เพื่อหาวิธีการบริหารงานตามหลักพรหมวิหาร 4 ของผู้บริหารสถานศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม นำแบบสอบถามที่มีความสมบูรณ์มาวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ ดังนี้ 1) แบบสอบถามตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับสภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย เพศ ตำแหน่งหน้าที่ วุฒิการศึกษาสูงสุด ประสบการณ์ในการทำงาน วิเคราะห์โดยใช้ความถี่ และค่าร้อยละ 2) แบบสอบถามตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับความต้องการจำเป็นของการบริหารสถานศึกษา ของผู้บริหารสถานศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 วิเคราะห์โดยการหาค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าความต้องการจำเป็น

(PNI modified) แล้วแปลความหมายโดยเทียบกับเกณฑ์สัมบูรณ์ ซึ่งแบ่งค่าช่วงคะแนนเป็นช่วงๆ
3) ข้อคำถามปลายเปิดที่แสดงถึงข้อเสนอแนะแนวการบริหารสถานศึกษา ของผู้บริหารสถานศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 วิเคราะห์โดยใช้การแจกแจงความถี่

4.2 การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์ เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างผู้บริหารสถานศึกษา โดยการวิเคราะห์เชิงเนื้อหาพร้อมทั้งนำเสนอโดยวิธีการพรรณนา

สรุปผลการวิจัย

1. ความต้องการจำเป็นของการบริหารงานสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 สรุปผลการวิจัย ดังในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ความต้องการจำเป็นของการบริหารงานสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1

การบริหารสถานศึกษาของ ผู้บริหารสถานศึกษา	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์			ความแตกต่าง	
	\bar{x}	S.D.	ระดับ	\bar{x}	S.D.	ระดับ	PNI	ลำดับ
1. การบริหารงานวิชาการ	3.722	0.963	มาก	4.594	0.911	มากที่สุด	0.190	2
2. การบริหารงานงบประมาณ	3.417	0.908	มาก	4.627	0.903	มากที่สุด	0.180	4
3. การบริหารงานบุคคล	3.784	0.998	มาก	4.627	0.903	มากที่สุด	0.162	3
4. การบริหารงานทั่วไป	3.672	0.946	มาก	4.550	0.950	มากที่สุด	0.193	1
ภาพรวม	3.649	0.954	มาก	4.600	0.917	มากที่สุด	0.181	

จากตารางที่ 1 พบว่า สภาพปัจจุบันความต้องการจำเป็น การบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก จำแนกตามรายด้าน มีระดับความคิดเห็นมากที่สุดโดยด้านที่มีระดับความคิดเห็นในระดับสูงสุดเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านการบริหารงานบุคคล ด้านการบริหารงานวิชาการ ด้านการบริหารงานทั่วไป และด้านการบริหารงานงบประมาณ

สภาพที่พึงประสงค์ของความต้องการจำเป็นการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา โดยภาพรวม อยู่ในระดับมากที่สุด จำแนกตามรายด้าน มีระดับความคิดเห็นมากที่สุดโดยด้านที่มีระดับความคิดเห็นในระดับสูงสุดเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านการบริหารงานงบประมาณ และด้านการบริหารงานบุคคล ด้านการบริหารงานวิชาการ และด้านการบริหารงานทั่วไป

เมื่อเรียงลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นที่มีความสำคัญมากที่สุด เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านการบริหารงานทั่วไป (PNI modified = 0.193) ด้านการบริหารงานวิชาการ (PNI modified = 0.190) ด้านการบริหารงานบุคคล (PNI modified = 0.180) และด้านการบริหารงานงบประมาณ (PNI modified = 0.162)

2. วิธีการบริหารงานสถานศึกษาตามหลักพรหมวิหาร 4 ของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1

2.1 การบริหารงานวิชาการ การสนับสนุนครูผู้สอนในการทำงานวิจัยเพื่อการเรียนการสอนเป็นสิ่งสำคัญมีประโยชน์มากทั้งต่อครูเองและสถานศึกษา ในการบริหารงานวิชาการควรมีบทบาทสำคัญในการสนับสนุนและส่งเสริมการทำวิจัย ซึ่งถ้าครูใช้การวิจัยในการพัฒนาหรือ แก้ปัญหาการเรียนรู้อของผู้เรียน การวิจัยเป็นวิธีการหนึ่งที่ครูผู้สอนนำมาใช้ในการแก้ปัญหาและพัฒนาการเรียนการสอนได้ การให้ครูมีโอกาส

ในการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาทักษะทางวิจัยและการนำความรู้ที่เข้าสู่อการสอน ให้การสนับสนุนการวิจัยที่มีการแก้ไขปัญหาที่สำคัญในการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนการสอนให้เกิดประสิทธิภาพสูงที่สุด เพื่อพัฒนาผู้เรียนและ พัฒนาคุณภาพการศึกษาให้ดียิ่งขึ้น ตลอดจนส่งผลให้ครูกลายเป็นครุมืออาชีพอย่างแท้จริงตลอดไป

2.2. การบริหารงานงบประมาณ งานงบประมาณเป็นงานที่มีขั้นตอนการปฏิบัติงานที่มีระเบียบขั้นตอนในการทำงานที่ชัดเจน จำเป็นต้องมีการวางแผนการใช้งบประมาณรายรับรายจ่ายให้เพียงพอต่อ 1 ปีงบประมาณ จะต้องมีการวางแผนงานที่รัดกุม รอบคอบ และก่อให้เกิดการผิดพลาดน้อยที่สุด มีการตรวจสอบและปรับปรุงแผนงานและงบประมาณตามผลการดำเนินงานจริง เพื่อปรับปรุงและประสิทธิภาพในการจัดทำแผนงานอนาคต

2.3 การบริหารงานบุคคล การบริหารงานบุคคลเป็นด้านสำคัญที่มีผลต่อประสิทธิภาพและความสำเร็จของหน่วยงาน ฉะนั้นการสรรหาและการบรรจุแต่งตั้งบุคลากรเป็นกระบวนการที่สำคัญที่จะต้องดูแลให้ดีเพื่อให้ได้บุคลากรที่เหมาะสมและมีความสามารถในการทำงาน ควรพิจารณาความเชี่ยวชาญและทักษะที่เกี่ยวข้องกับตำแหน่งงาน การใช้กระบวนการสรรหาที่ครอบคลุมและเป็นทางการ ให้มีความสำคัญกับกระบวนการบรรจุแต่งตั้งที่เป็นธรรมและโปร่งใส มีเกณฑ์การประเมินที่ชัดเจนเพื่อให้ทราบถึงสมรรถนะและความเหมาะสม และให้ความสำคัญกับการพัฒนาบุคลากรที่มีทักษะและความรู้ที่ตอบสนองต่อความเปลี่ยนแปลง ซึ่งจะส่งผลต่อการดำเนินงานขององค์กรในทางที่เชื่อถือได้และมีประสิทธิภาพ

2.4 การบริหารงานทั่วไป การประสานงานราชการและทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องโดยใช้เทคโนโลยีการสื่อสารที่ทันสมัยเป็นปัจจัยสำคัญที่มีผลดีต่อการบริหารงานทั่วไปของสถานศึกษา การใช้เทคโนโลยีทำให้การสื่อสารระหว่างหน่วยงานและบุคคลที่เกี่ยวข้องเป็นไปอย่างรวดเร็ว และมีประสิทธิภาพมากขึ้น โดยช่องทางการสื่อสารที่ได้รับความนิยมในปัจจุบัน ได้แก่ การโทรศัพท์ Line E-mail ซึ่งการเลือกใช้นั้นจำเป็นต้องให้เหมาะสมกับสถานการณ์และความรวดเร็วในการติดต่อประสานงานเกิดประสิทธิภาพในการทำงาน สามารถดำเนินการได้รวดเร็วมากขึ้น ทำให้ลดเวลาในการดำเนินการทั้งหมด

3. แนวทางการบริหารงานตามหลักพรหมวิหาร 4 ของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 มี

3.1 การบริหารงานวิชาการตามหลักพรหมวิหาร 4 1) กรุณา ผู้บริหารควรรับฟังปัญหาเป็นที่ปรึกษาที่ดีหาทางออกตามครรลองครองธรรมไม่วางเฉยช่วยเหลือในการแก้ไขปัญหาในการจัดการเรียนจนกว่าปัญหานั้นจะยุติลง 2) มุทิตา ผู้บริหารควรร่วมยินดีกับความสำเร็จเมื่อครูประสบความสำเร็จในการแก้ปัญหาหรือสร้างนวัตกรรมใหม่

3.2. การบริหารงานงบประมาณตามหลักพรหมวิหาร 4 1) เมตตา ความรักและปรารถนาดีต่อผู้ปฏิบัติงาน รับฟังปัญหาเพื่อป้องกันการทุจริตในการทำงาน 2) กรุณา ให้คำปรึกษาและส่งเสริมให้แก้ไขปัญหาด้วยวิธีการที่ถูกต้อง 3) มุทิตา ผู้บริหารก็ควรสร้างขวัญและกำลังใจโดยการชื่นชมและส่งเสริมให้มีการพัฒนางานให้ดียิ่งๆขึ้นไป 4) อุเบกขา วางตัวเป็นกลางไม่ลำเอียงเข้าข้างฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งมีความเป็นธรรมยึดการปฏิบัติตามระเบียบการบริหารงบประมาณ

3.3. ด้านการบริหารงานบุคคลตามหลักพรหมวิหาร 4 1) เมตตา การรับฟังปัญหาของผู้ใต้บังคับบัญชาโดยการชื่นชมยินดี ยกย่องชื่นชม และสร้างขวัญกำลังใจในการทำงาน 2) กรุณา ให้คำปรึกษาและส่งเสริมให้แก้ไขปัญหาด้วยวิธีการที่ถูกต้อง 3) มุทิตา ส่งเสริมการพัฒนาด้านวิชาชีพ ทักษะต่างๆ อย่าง

สม่ำเสมอและเปิดโอกาสให้ทุกคนได้แสดงความสามารถในการทำงานที่ตนเองถนัด 4) อุเบกขา เลือกใช้บุคลากรให้เหมาะสมกับงานโดยไม่มีความลำเอียงเลือกข้าง ไม่เอนเอียงไปฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง

3.4. การบริหารงานทั่วไปตามหลักพรหมวิหาร 4 1) เมตตา ผู้บริหารควรส่งเสริมให้มีการจัดทำระบบข้อมูลที่เข้าถึงได้ง่าย มีการอำนวยความสะดวก และจัดช่องทางการสื่อสารให้หลากหลายช่องทาง 2) กรุณา ผู้บริหารมีวิธีการรับมือกับปัญหาที่เกิดขึ้น มีสติรู้ทันกับการแก้ไขปัญหาหาทางออกที่ดีที่สุดและส่งผลกระทบต่อสิ่งรอบข้างน้อยที่สุด คอยให้คำปรึกษาช่วยเหลือในการติดต่อประสานงาน 3) มุทิตา ผู้บริหารก็ควรสร้างขวัญและกำลังใจโดยการชื่นชมและส่งเสริมให้มีการพัฒนางานให้ดียิ่งๆขึ้นไป

อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้พบผลการวิจัยสำคัญที่นำผลมาอภิปรายผลการวิจัยได้ดังนี้

1. ผลการศึกษาความต้องการจำเป็นของการบริหารงานสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 พบว่า เมื่อเรียงลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นที่มีความสำคัญมากที่สุด เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านการบริหารงานทั่วไป (PNImodified =0.193) ด้านการบริหารงานวิชาการ (PNImodified=0.190) ด้านการบริหารงานบุคคล (PNImodified =0.180) และด้านการบริหารงานงบประมาณ (PNImodified =0.162) โดยมีอภิปรายผลรายด้านดังนี้

1.1 ด้านการบริหารงานทั่วไปมีความต้องการจำเป็นมากที่สุด เพราะเป็นฝ่ายงานที่คอยสนับสนุนส่งเสริมการปฏิบัติงาน ของโรงเรียนให้บรรลุตาม นโยบายและมาตรฐานการศึกษาที่โรงเรียนกำหนดให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลโดยเฉพาะการประสานราชการกับเขตพื้นที่การศึกษาและหน่วยงานอื่น เพราะต้องอาศัยความรวดเร็วและถูกต้องจึงต้องมีการจัดทำระบบสารสนเทศการประสานและพัฒนาเครือข่าย สอดคล้องกับงานการวิจัยของพระมหาศุภชัย สุภชัย (บุญพร้อม) (2561) ที่พบว่า การบริหารงานทั่วไป การจัดสรรสนับสนุนเพื่อให้ทุกหน่วยงานสามารถปฏิบัติงานได้อย่างราบรื่น โดยมีบทบาทหลักในการประสานงานส่งเสริมสนับสนุนและการอำนวยความสะดวกต่างๆ ในการศึกษาทุกรูปแบบมุ่งเน้น ทางด้านการใช้เทคโนโลยีและคอยส่งเสริมการบริหารงานแบบมุ่งเน้นเป้าหมาย การบริหารงานบุคคลมุ่งเน้นเป็นหลักติดต่อ สนับสนุน และประชาสัมพันธ์ ทั้งนี้เพื่อการบริหารอย่างมีประสิทธิภาพจะต้อง มีการจัดระเบียบควบคุมภายในองค์กร และแนวคิดของกระทรวงศึกษาธิการ (2546) ที่กล่าวว่า การบริหารงานทั่วไป เป็นงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดระบบบริหารองค์กรให้บริการบริหารงานอื่นๆ บรรลุผลตามมาตรฐานคุณภาพและเป้าหมายที่กำหนดไว้ โดยมีบทบาทหลักในการประสานส่งเสริมสนับสนุน และการอำนวยความสะดวกต่างๆ ในการให้บริการการศึกษาทุกรูปแบบมุ่งพัฒนาสถานศึกษาให้ใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีอย่างเหมาะสมส่งเสริมในการบริหารและการจัดการศึกษาของสถานศึกษา ตามหลักการบริหารงานที่มุ่งเน้น ผลสัมฤทธิ์ของงานเป็นหลักโดยเน้นความโปร่งใส ความรับผิดชอบที่ตรวจสอบได้ ตลอดจนการมีส่วนร่วม ร่วมของบุคคลชุมชนและองค์กรที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานทั่วไปนั้นต้องให้ความสำคัญกับการจัดทำ นโยบาย แผน และระบบข้อมูลสำหรับการดำเนินงาน โดยจะรวมงานด้านประกันคุณภาพภายในไว้ ด้วย ดังนั้น งานบริหารทั่วไปแบบใหม่จึงต้องมีประสิทธิภาพ มีระบบข้อมูลที่ทันสมัยสำหรับงานวิชาการ มีความคล่องตัว ใช้บุคลากรน้อย และควรจัดเป็นบริการ ณ จุดเดียว (One - Stop Service) ทั้งหมด ทั้งนี้เพื่อให้การจัดการศึกษามีประสิทธิภาพและประสิทธิผลวัตถุประสงค์ของการบริหารงานทั่วไป

1.2 ด้านการบริหารงานวิชาการมีความต้องการจำเป็นเพราะการวิจัยเพื่อการจัดการเรียนการสอน เพื่อแก้ปัญหาในการเรียนการสอนเรื่องต่างๆ มีการส่งเสริมการพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและ เทคโนโลยีเพื่อการศึกษา การพัฒนาแหล่งการเรียนรู้ โดยเน้นกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ทันสมัยตามการศึกษาในศตวรรษที่ 21 มีส่งเสริมสนับสนุนให้สถานศึกษามีการวัดผล ประเมินผลที่หลากหลาย และนำผลการประเมิน ไปใช้ในการปรับปรุงคุณภาพ สอดคล้องกับแนวคิดของกระทรวงศึกษาธิการ (2546) ได้กล่าวถึงงานวิชาการที่ผู้บริหารต้องจัดทำกรวางแผนงานวิชาการ การบริหารงานวิชาการ การจัดการเรียนการสอน การพัฒนาและส่งเสริม ทางด้านวิชาการการวัดผลและประเมินผลการเรียน และสอดคล้องกับการวิจัยของพระสมชาย เตชปญโญ (เตชะ) (2556) ที่พบว่า การบริหารงานด้านวิชาการ การดำเนินกิจกรรมทางการศึกษาทุกชนิดในสถานศึกษาเพื่อปรับปรุงพัฒนาการเรียนการสอนให้ได้ผลดีมีคุณภาพและมาตรฐานสูงสุดและถือเป็นภารกิจสำคัญที่สุดที่ช่วยให้หลักสูตรสถานศึกษานั้นได้ประสบความสำเร็จ

1.3 ด้านการบริหารงานบุคคลมีความต้องการจำเป็นเพราะการกำหนดแผนงานบุคลากรให้ทำงานสอดคล้องกับแผนพัฒนาการศึกษา ดำเนินการสรรหาและการบรรจุแต่งตั้งบุคลากร เพื่อสรรหาบุคลากรที่เชี่ยวชาญในแต่ละด้าน มาปฏิบัติหน้าที่ในหน่วยงาน มีการจัดลำดับขั้นวางแผนอัตรากำลังและบรรจุแต่งตั้งเพื่อความเป็นระเบียบในการบริหาร มีการประเมินวิทยฐานะครู และบุคลากรทางการศึกษา ได้อย่างเหมาะสมและเกิดประโยชน์สูงสุด สอดคล้องกับ Beach (1980) ที่เสนอว่า การบริหารงานบุคคล คือ การดำเนินการต่างๆ ที่เกี่ยวกับบุคคล การคัดเลือก การให้การศึกษาอบรม การจ่ายค่าตอบแทน การควบคุม อัตรากำลัง การสร้างแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน การสร้างภาวะผู้นำและการสร้างมนุษยสัมพันธ์ที่ส่งผลสำเร็จต่อองค์กร และสอดคล้องกับแนวคิดของกระทรวงศึกษาธิการ (2550) ที่กล่าวว่า การบริหารงานบุคลากรดังนี้ 1) การวางแผนอัตรากำลัง การกำหนดตำแหน่ง การสรรหาและการบรรจุแต่งตั้ง 2) การเปลี่ยนตำแหน่งให้สูงขึ้น การย้ายข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา 3) การดำเนินการเกี่ยวกับการเลื่อนขั้นเงินเดือนและการประเมินผลการปฏิบัติงาน 4) การลาทุกประเภท 5) วินัย การรักษาวินัย การลงโทษ การอุทธรณ์และการออกจากราชการ 6) การจัดระบบและการจัดทำทะเบียนประวัติ 7) การจัดทำบัญชีรายชื่อ การส่งเสริม ยกย่องเชิดชูเกียรติ และให้ความเห็นเกี่ยวกับการเสนอขอเครื่องราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์ 8) การส่งเสริมการประเมินวิทยฐานะเพื่อการพัฒนาข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา 9) การส่งเสริมมาตรฐานวิชาชีพและจรรยาบรรณวิชาชีพและการขอรับใบอนุญาต

1.4 ด้านการบริหารงานงบประมาณมีความต้องการจำเป็นเพราะการจัดทำแผนงานโดยมีการประมาณการรายรับรายจ่ายตลอดจนคาดการณ์อย่างเหมาะสมตามแผนงานที่กำหนดไว้มีการส่งเสริม การขอจัดตั้งจัดสรร และโอนเงินงบประมาณในการพัฒนาสถานศึกษา มีการแต่งตั้งผู้รับผิดชอบในการจัดระบบการบริหารการเงิน บัญชี และพัสดุอย่างชัดเจน มีการสร้างความรู้ ความเข้าใจ ด้านการวางแผนการใช้งบประมาณให้กับบุคคลที่เกี่ยวข้อง มีจัดระบบการทำบัญชี การตรวจสอบและการควบคุมดูแลการใช้จ่ายให้เป็นไปอย่างรอบคอบ อย่างเหมาะสมคุ้มค่าและเกิดประโยชน์สูงสุด สอดคล้องกับ พัชรินทร์ ขาวงษ์ (2554) ที่กล่าวว่า การบริหารงบประมาณ หมายถึง การดำเนินงาน การของบประมาณตามแผนที่วางไว้ในด้านใช้จ่ายงบประมาณอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลได้ทั้งผลผลิตและผลลัพธ์ รวมถึงการกะประมาณการบริหารกิจการขององค์กรและค่าใช้จ่ายใหม่ ประสิทธิภาพตรงตามวัตถุประสงค์ ตรงตามระเบียบ ทนเวลา และเพื่อประโยชน์สูงสุด และสอดคล้องกับแนวคิดของกระทรวงศึกษาธิการ (2550) ที่กล่าวว่า งานงบประมาณ คือ 1) การจัดทำและเสนอของบประมาณ 2) การจัดสรรงบประมาณ 3) การตรวจสอบ ติดตาม ประเมินผลและรายงานผลการใช้เงินและผลการดำเนินการงาน 4) การระดมทรัพยากร และการลงทุนเพื่อการศึกษา 5) การบริหารการเงิน

6) การบริหารบัญชี 7) การบริหารพัสดุและสินทรัพย์ โดยจัดทำระเบียบการใช้ทรัพย์สินที่เกิดจากการจัดหาของสถานศึกษาด้วยความเห็นชอบของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

2. ผลการศึกษาวิธีการบริหารงานสถานศึกษาตามหลักพรหมวิหาร 4 ของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 มีดังนี้

2.1 ด้านการบริหารงานทั่วไป ส่งเสริมการประสานงานกับทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง โดยใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัย สามารถเข้าถึงแหล่งข้อมูลข่าวสารได้อย่างรวดเร็ว มีการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษาได้อย่างเหมาะสมและเกิดประโยชน์ มีการดูแลอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อมที่ทันสมัยเหมาะสม มีการจัดทำแผนผังอาคารสถานที่และป้ายประชาสัมพันธ์อย่างสม่ำเสมอ มีระบบงานที่เป็นขั้นตอน ถูกต้องตามระเบียบมีการประสานความร่วมมือกับกรรมการสถานศึกษาเพื่อพัฒนาสถานศึกษา ส่งเสริมสนับสนุนการสร้างเครือข่ายความร่วมมือจากหน่วยงานอื่นๆ สอดคล้องกับสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2547) กล่าวว่างานบริหารทั่วไป หมายถึง งานการบริหารสถานศึกษาอื่นๆ ที่สนับสนุนการบริหารวิชาการงบประมาณ การบริหารงานบุคคล ให้บรรลุวัตถุประสงค์ของสถานศึกษาและกระทรวงศึกษาธิการ (2546) ที่ให้ความหมายไว้ว่า การบริหารงานทั่วไป เป็นงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดระบบ บริหารองค์กรให้บริการบริหารงานอื่นๆ บรรลุผลตามมาตรฐาน คุณภาพและเป้าหมายที่กำหนดไว้ โดยมีบทบาทหลักในการประสานส่งเสริมสนับสนุน และการอำนวยความสะดวกต่างๆ ในการ ให้บริการการศึกษาทุกรูปแบบมุ่งพัฒนาสถานศึกษาให้ใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีอย่างเหมาะสม ส่งเสริมในการบริหารและการจัดการศึกษาของสถานศึกษา ตามหลักการบริหารงานที่มุ่งเน้น ผลสัมฤทธิ์ของงานเป็นหลักโดยเน้นความโปร่งใส ความรับผิดชอบที่ตรวจสอบได้ ตลอดจนการมีส่วนร่วมของบุคคลชุมชนและองค์กรที่เกี่ยวข้องการบริหารงานทั่วไปนั้นต้องให้ความสำคัญกับการจัดทำนโยบาย แผน และระบบข้อมูลสำหรับการดำเนินงาน โดยจะรวมงานด้านประกันคุณภาพภายในไว้ ด้วย ดังนั้น งานบริหารทั่วไปแบบใหม่จึงต้องมีประสิทธิภาพ มีระบบข้อมูลที่ทันสมัยสำหรับงาน วิชาการ มีความคล่องตัว ใช้บุคลากรน้อย และควรจัดเป็นบริการ ณ จุดเดียว (One - Stop Service) ทั้งหมด ทั้งนี้เพื่อให้การจัดการศึกษามีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

2.2 ด้านการบริหารงานวิชาการ ผู้บริหารสถานศึกษาควรส่งเสริมการแก้ปัญหาในการจัดการเรียนการสอนด้วยการให้ครูผู้สอนทำวิจัยในชั้นเรียน เพื่อแก้ปัญหาผู้เรียน มีการส่งเสริมการพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีในการจัดการศึกษา ส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญจัดให้มีการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาที่มีความสอดคล้องกับหลักสูตร ส่งเสริมการนิเทศการจัดการเรียนการสอนของครูผู้สอน พัฒนาการศึกษาระบบประกันคุณภาพการศึกษา ส่งเสริมและพัฒนาแหล่งเรียนรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่น สอดคล้องกับกระทรวงศึกษาธิการ (2546) ได้กล่าวถึง งานวิชาการที่ผู้บริหารต้องจัดทำได้แก่ การวางแผนงานวิชาการ การบริหารงานวิชาการ การจัดการเรียนการสอน การพัฒนาและส่งเสริม ทางด้านวิชาการการวัดผลและประเมินผลการเรียน งานทะเบียนนักเรียน ไม่ว่าจะกิจกรรมใดที่สัมพันธ์กับการเรียนการสอน และทำให้การเรียนการสอนมีประสิทธิภาพถือว่างานนั้นเป็นงานในขอบเขตหน้าที่ของผู้บริหารในด้านวิชาการ

2.3 ด้านการบริหารงานบุคคล ผู้บริหารควรมีกำหนดแผนงานบุคลากรทำงานให้สอดคล้องกับแผนพัฒนาการศึกษา มีการสรรหาและบรรจุแต่งตั้งบุคลากรที่เชี่ยวชาญในแต่ละด้าน มีการประเมินวิทยฐานะครูและบุคลากร อย่างเหมาะสมและเป็นธรรม มีการสร้างขวัญกำลังใจ ยกย่องเชิดชูเกียรติ มีการจัดทำระบบทะเบียนประวัติข้าราชการครูและบุคลากร มีการกำกับดูแลและติดตามการปฏิบัติงานอย่างเป็นระบบ โปร่งใส ตรวจสอบได้ มีการเสริมสร้างวินัย คุณธรรม จริยธรรมและจรรยาบรรณวิชาชีพให้ครูและบุคลากร

ทางการศึกษา สอดคล้องกับ Dessler (2000) ได้ให้ความหมายว่า การบริหารงานบุคคล คือ นโยบาย แนวทางการปฏิบัติงานสำคัญและลักษณะของการบริหารงานที่เกี่ยวข้องกับบุคลากรใน องค์กร ซึ่งครอบคลุมถึงการสรรหา การคัดเลือก การฝึกอบรม การให้รางวัล และการประเมินผล

2.4 ด้านการบริหารงานงบประมาณ ผู้บริหารควรจัดให้มีการจัดทำแผนการประมาณรายรับรายจ่ายอย่างเหมาะสม มีการแต่งตั้งผู้รับผิดชอบในการจัดระบบการบริหารการเงิน บัญชี และพัสดุ ที่ชัดเจน มีการจัดทำบัญชี การตรวจสอบและควบคุมดูแลการใช้จ่ายให้เป็นไปอย่างเหมาะสม รอบคอบ คุ่มค่า มีระบบการตรวจสอบการใช้จ่ายอย่างมีประสิทธิภาพตามแผนปฏิบัติการ มีการติดตามและตรวจสอบการใช้งบประมาณอย่างเที่ยงตรงและโปร่งใส และมีการดำเนินงานให้เป็นไปตามระเบียบกระทรวงการคลังอย่างเคร่งครัด สอดคล้องกับสุปรี ม่วงกุล (2558) ที่กล่าวว่า การบริหารงบประมาณ คือ การวางแผนการใช้ทรัพยากรให้บรรลุวัตถุประสงค์ของแผนงานและโครงการที่ตั้งไว้อย่างมีประสิทธิภาพ เป็นไปตามความต้องการของหน่วยงานและผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่าย และสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2553) กล่าวว่า งบประมาณมีความสำคัญและเป็นประโยชน์ ต่อการบริหารหน่วยงานสามารถนำเอางบประมาณมาใช้เป็นเครื่องมือในการบริหารหน่วยงานให้เจริญก้าวหน้า ความสำคัญและประโยชน์ของงบประมาณ

3. ผลการเสนอแนวทางการบริหารงานตามหลักพรหมวิหาร 4 ของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 ดังต่อไปนี้

3.1 ด้านการบริหารงานทั่วไป ผู้บริหารควรส่งเสริมให้มีการจัดทำระบบข้อมูลที่เข้าถึงได้ง่าย มีการอำนวยความสะดวก และจัดช่องทางการสื่อสารให้หลากหลายช่องทาง (เมตตา) มีวิธีการรับมือกับปัญหาที่เกิดขึ้น มีสติรู้ทันกับการแก้ไขปัญหา หาทางออกที่ดีที่สุดและส่งผลกระทบต่อสิ่งรอบข้างน้อยที่สุด คอยให้คำปรึกษาช่วยเหลือในการติดต่อประสานงาน (กรุณา) และผู้บริหารควรสร้างขวัญและกำลังใจโดยการชื่นชมและส่งเสริมให้มีการพัฒนางานให้ดียิ่งๆขึ้นไป (มุทิตา) สอดคล้องกับณัฐพร ภูทองเงิน (2555) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องการบริหารงานบุคลากรของผู้บริหารสถานศึกษาตามหลักพรหมวิหาร 4 ในกลุ่มสถานศึกษาเขตพื้นที่ 1 ถึง 4 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 พบว่าโดยภาพรวมมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ซึ่งแสดงให้เห็นว่าทั้งผู้บริหารสถานศึกษา ได้นำหลักพรหมวิหาร 4 มาใช้ในกระบวนการของผู้บริหารที่ต้องปฏิบัติเกี่ยวข้องกับบุคลากรในสถานศึกษาร่วมทั้งใช้ความรู้ ทักษะและประสบการณ์พร้อมทั้งดำเนินการธำรงรักษาพัฒนาให้บุคลากรมีศักยภาพที่เหมาะสมในการปฏิบัติงานมีคุณภาพชีวิตที่ดีต่อการทำงาน

3.2 ด้านการบริหารงานวิชาการ ผู้บริหารควรรับฟังปัญหาเป็นที่ปรึกษาที่ดีหาทางออกให้คำแนะนำช่วยเหลือหาวิธีการแก้ปัญหาด้วยการทำวิจัยในชั้นเรียน ช่วยเหลือในการแก้ไขปัญหาในการจัดการเรียนจนกว่าปัญหานั้นจะยุติลง ส่งเสริมการพัฒนาสื่อและเครื่องมือที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และเกิดประสิทธิภาพต่อการพัฒนาผู้เรียน (กรุณา) ร่วมยินดีกับความความสำเร็จเมื่อครูประสบความสำเร็จในการแก้ปัญหา หรือสร้างนวัตกรรมใหม่ (มุทิตา) สอดคล้องกับณัฐพร ภูทองเงิน (2555) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องการบริหารงานบุคลากรของผู้บริหารสถานศึกษาตามหลักพรหมวิหาร 4 ในกลุ่มสถานศึกษาเขตพื้นที่ 1 ถึง 4 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 โดยภาพรวมมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ซึ่งแสดงให้เห็นว่าทั้งผู้บริหารสถานศึกษา ได้นำหลักพรหมวิหาร 4 มาใช้ในกระบวนการของผู้บริหารที่ต้องปฏิบัติเกี่ยวข้องกับบุคลากรในสถานศึกษาร่วมทั้งใช้ความรู้ ทักษะและประสบการณ์พร้อมทั้งดำเนินการธำรงรักษาพัฒนาให้บุคลากรมีศักยภาพที่เหมาะสมในการปฏิบัติงานมีคุณภาพชีวิตที่ดีต่อการทำงาน

3.3 ด้านการจัดการบริหารงานบุคคล การรับฟังปัญหาของผู้ใต้บังคับบัญชาโดยการชื่นชมยินดี ยกย่องชื่นชม และสร้างขวัญกำลังใจในการทำงานให้กับผู้ใต้บังคับบัญชา (เมตตา) ให้คำปรึกษาและ

ส่งเสริมให้แก้ไขปัญหาดังกล่าวด้วยวิธีการที่ถูกต้อง (กรุณา) ส่งเสริมการพัฒนาด้านวิชาชีพ ทักษะต่างๆอย่างสม่ำเสมอ และเปิดโอกาสให้ทุกคนได้แสดงความสามารถในการทำงานที่ตนเองถนัด (มุทิตา) เลือกใช้บุคลากรให้เหมาะสมกับงานโดยไม่มี ความลำเอียงเลือกข้าง ไม่เอนเอียงไปฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง (อุเบกขา) สอดคล้องกับพระ อธิการบุญมี ญาณสาโร (วิละพาบ) (2556) ที่ผลการวิจัยพบว่า แนวทางการพัฒนาการบริหารสถานศึกษา ตามหลักพรหมวิหาร 4 ในโรงเรียนมัธยมศึกษา นครเวียงจันทน์ สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ผู้บริหารควรช่วยเหลือแนะนำเมื่อเพื่อนร่วมงานมีทุกข์อย่างเต็มที่ และเต็มความสามารถที่จะช่วยได้ ผู้บริหาร ต้องใส่ใจในความทุกข์ของผู้ใต้บังคับบัญชา และเห็นใจในยามเจ็บไข้ได้ป่วย ผู้บริหารควรให้คำปรึกษาและ คำแนะนำที่ดีสามารถนำไปใช้กับปัญหาที่เกิดขึ้นได้เป็นอย่างดี ผู้บริหารควรแก้ไขปัญหที่เกิดขึ้นในโรงเรียน อย่างรวดเร็วและเด็ดขาด และที่สำคัญควรชี้แนะแนวทางที่ก่อให้เกิดประโยชน์แก่ผู้อื่น

3.4 ด้านการบริหารงานงบประมาณ มอบความรักและปรารถนาดี ต่อผู้ปฏิบัติงาน รับฟัง ปัญหาเพื่อป้องกันการทุจริตในการทำงาน (เมตตา) ให้คำปรึกษาและส่งเสริมให้แก้ไขปัญหาดังกล่าวด้วยวิธีการที่ ถูกต้อง(กรุณา) ผู้บริหารก็ควรสร้างขวัญและกำลังใจโดยการชื่นชมและส่งเสริมให้มีการพัฒนางานให้ดี ยิ่งๆขึ้นไป (มุทิตา) วางตัวเป็นกลางไม่ลำเอียงเข้าข้างฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งมีความเป็นธรรมยึดการปฏิบัติตาม ระเบียบการบริหารงบประมาณ (อุเบกขา) สอดคล้องกับแนวคิดของสมเด็จพระญาณสังวร สมเด็จพระสังฆราช (เจริญ สุวฑฺฒโน) (2543) ทรงตรัสไว้ว่า พรหมวิหาร 4 เป็นคุณธรรมสำหรับเป็นที่อยู่ของจิตใจแห่งพรหม คือ ผู้ใหญ่หรือผู้ประเสริฐเป็นธรรมเป็นที่อยู่ซึ่งมีทั้งความดีและความสุขโดยให้ผู้ปฏิบัตินำไปใช้ ดังนี้ ชั้นแรกให้ ปฏิบัติด้วยจิตคิดเกื้อกูลแผ่ออกไปในสัตว์บุคคลทั้งหลาย คือเมตตา ซึ่งมีอาการเป็นความคิดเกื้อกูล ต่อจากนั้น เมื่อได้เห็นหรือได้ยินหรือได้คิดว่าเขามีความทุกข์เดือดร้อนก็ปฏิบัติช่วยบำบัดทุกข์ให้ คือ กรุณา ซึ่งมีอาการ ช่วยบำบัดทุกข์ จากนั้นครั้งนั้นได้เห็นเขามีความสุข ไม่ทุกข์ ก็พลอยยินดีบันเทิงใจ คือ มุทิตา ซึ่งมีอาการพลอย ยินดี และเมื่อไม่มีกิจควรจะทำต่อไปก็อุเบกขา คือ ดูอยู่เฉยๆ

องค์ความรู้การวิจัย

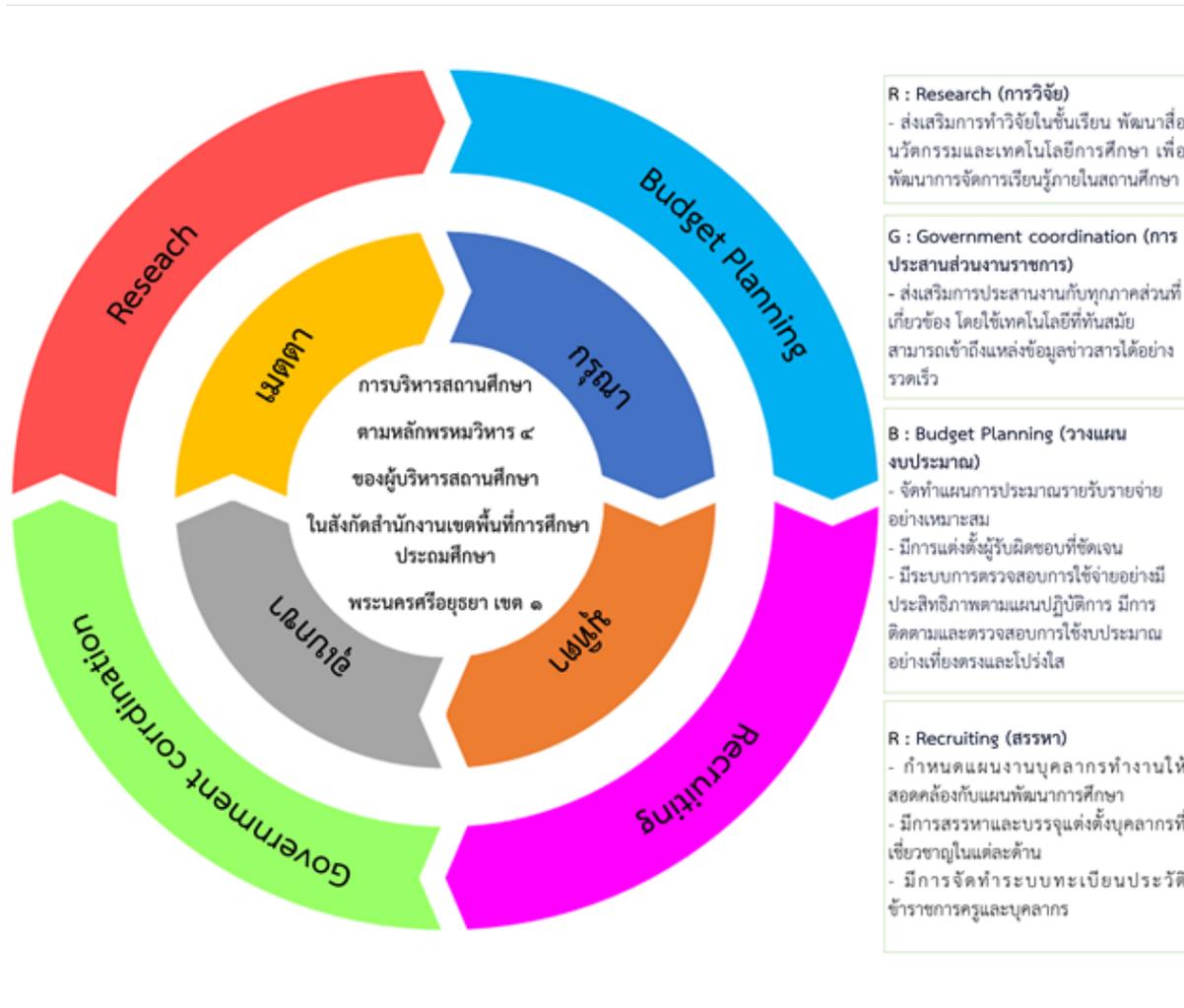
องค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัยครั้งนี้คือแนวทางการบริหารสถานศึกษาตามหลักพรหมวิหาร 4 ของ ผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 อธิบายได้ ดังนี้

R: Research (การวิจัย) ผู้บริหารควรส่งเสริมส่งเสริมการทำวิจัยในชั้นเรียน พัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีการศึกษา เพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้ภายในสถานศึกษา

G: Government coordination (การประสานส่วนงานราชการ) ผู้บริหารควรส่งเสริมการ ประสานงานกับทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง โดยใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัย สามารถเข้าถึงแหล่งข้อมูลข่าวสารได้อย่าง รวดเร็ว

B: Budget Planning (วางแผนงบประมาณ) ผู้บริหารควรจัดทำแผนการประมาณรายรับรายจ่าย อย่างเหมาะสม มีการแต่งตั้งผู้รับผิดชอบที่ชัดเจน มีระบบการตรวจสอบการใช้จ่ายอย่างมีประสิทธิภาพตาม แผนปฏิบัติการ มีการติดตามและตรวจสอบการใช้งบประมาณอย่างเที่ยงตรงและโปร่งใส

R: Recruiting (การสรรหา) ผู้บริหารควรกำหนดแผนงานบุคลากรทำงานให้สอดคล้องกับ แผนพัฒนาการศึกษา มีการสรรหาและบรรจุแต่งตั้งบุคลากรที่เกี่ยวข้องในในแต่ละด้าน มีการจัดทำระบบ ทะเบียนประวัติข้าราชการครูและบุคลากร สรุปลงในภาพที่ 1

ภาพที่ 1 แนวทางการบริหารสถานศึกษาตามหลักพรหมวิหาร 4 ของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ผลการวิจัยเรื่อง การบริหารสถานศึกษา ตามหลักพรหมวิหาร 4 ของผู้บริหารสถานศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 อยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้านและ สถานศึกษาควรนำผลการวิจัย ด้านการบริหารงานบุคคล ในประเด็นเกี่ยวกับ การสรรหาและการบรรจุแต่งตั้ง บุคลากร เพื่อสรรหาบุคลากรที่เชี่ยวชาญในแต่ละด้าน มาปฏิบัติหน้าที่ในหน่วยงาน

1.2 ผลการวิจัยเรื่อง การบริหารสถานศึกษา ตามหลักพรหมวิหาร 4 ของผู้บริหารสถานศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 อยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้านและ สถานศึกษาควรนำผลการวิจัย ด้านการบริหารงานงบประมาณ ในประเด็นการจัดทำแผนงาน การประมาณ การรายรับรายจ่ายอย่างเหมาะสมตามแผนงานที่กำหนดไว้

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรทำการวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการศึกษา เพื่อพัฒนา องค์ความรู้ใหม่ๆ

2.2 ควรทำการวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนางานวิจัยในชั้นเรียนเพื่อพัฒนาสื่อนวัตกรรมที่สร้างสรรค์

2.3 ควรทำการวิจัยเกี่ยวกับการบริหารอัตรากำลังในสถานศึกษาเพื่อการทำงานที่มีประสิทธิภาพสูงสุด

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2542). กระทรวงศึกษาธิการกับการขับเคลื่อนปฏิรูปการศึกษา. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2546). การบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นนิติบุคคล. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2546). ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2543. กรุงเทพมหานคร: กระทรวงศึกษาธิการ.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2550). แนวทางการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาให้คณะกรรมการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษา ตามกฎหมายกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา. กรุงเทพมหานคร: ชุมชนสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2550). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พุทธศักราช 2553 พร้อมกฎหมายที่เกี่ยวข้องและพระราชบัญญัติการศึกษาภาคบังคับ พ.ศ. 2545. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.
- ณัฐพร ภูทองเงิน. (2555). การบริหารงานบุคลากรของผู้บริหารสถานศึกษา ตามหลักพรหมวิหาร 4 ในกลุ่มสถานศึกษาเขตพื้นที่ที่ 1 ถึง 4 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ขอนแก่น เขต 1. วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระมหาศุภชัย สุภชโย (บุญพร้อม). (2561). ประสิทธิภาพการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลในโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา กลุ่มที่ 9 สังกัดสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ. วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระสมชาย เตชปัญญา (เตชะ). (2556). การบริหารงานวิชาการตามหลักธรรมาภิบาล 4 ของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา อำเภอวังน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา. วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระอธิการบุญมี ปญญาสาโร (วิละพาบ). (2556). การบริหารสถานศึกษาตามหลักพรหมวิหาร 4 ในโรงเรียนมัธยมศึกษา นครเวียงจันทน์ สาธารณรัฐประชาธิปไตย ประชาชนลาว. วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พัชรินทร์ ขาวงษ์. (2554). การบริหารความเสี่ยงงานการเงิน บัญชีและพัสดุของสถานศึกษาภาครัฐแห่งหนึ่ง. วิทยานิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.
- มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (2539). พระไตรปิฎกฉบับภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- รุ่ง แก้วแดง. (2553). องค์การและการบริหาร. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพมหานคร: ไทยวัฒนาพานิช.

- สมเด็จพระญาณสังวร สมเด็จพระสังฆราช (เจริญ สุวฑฺฒโน). (2543). **รวมธรรมะ**. กรุงเทพมหานคร: อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2547). **แนวทางการพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ**. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษา.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2553). **นโยบายสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ปีงบประมาณ 2553**. แหล่งที่มา <http://www.obec.go.th>. สืบค้นเมื่อ 14 มิ.ย. 2566.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ สำนักงานয়รัฐมนตรี. (2553). **พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2553**. กรุงเทพมหานคร: พรินทวาทกราฟฟิค.
- สำนักงานปฏิรูปการศึกษา. (2545). **แนวทางการบริหารและการจัดการศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษา**. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานปฏิรูปการศึกษา.
- สุปรี ม่วงกุง. (2558). **การบริหารงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานตามยุทธศาสตร์ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาภูเก็ต**. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยหาดใหญ่.
- Beach, D.S. (1980). **Personnel: The Management of People at Work**. 4th ed. New York: Macmillan Publishing Co..
- Dessler G. (2000). **Human Resource Management**. 8th ed. Upper Saddle River. NJ: PrenticeHall.
- Keeves, Peter J. (1988). **Model and Model Building: Educational Research Methodology and Measurement : An International Handbook**. Oxford: Pergamon Press.
- Krejcie, R. V. & Morgan, D. W. (1970). Determining sample size for research activities. **Educational and Psychological Measurement**. 30(3). 607-610.